

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Politiikan ja talouden tutkimuksen laitos	
Tekijä-Författare-Author Matekovits, Tamas			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Kulttuurin valon heijastuksia historiallisessa blokissa: Jugoslavian hajoamisen kuvat 1990-luvun Suomessa, imperialistisen kapitalismin luonnollistavassa kulttuurissa			
Oppiaine-Läroämne-Subject Yhteiskuntahistoria: Poliittinen historia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu -työ		Aika-Datum-Month and year 2010-03-22	Sivumäärä-Sidantal- Number of pages 187
Tiivistelmä-Referat-Abstract <p>1900-luvun viimeiset vuosikymmenet merkitsivät keskeistä muodonmuutosta kapitalismin historiassa. Kapitalismin siirtyessä uusliberaaliin vaiheeseen 1970-luvun jälkeen onnistui läntinen pääoma alistamaan valtaansa niin ulkoiset kuin sisäiset haastajansa. Imperialistisen kapitalismin uusimman version luonteeseen ei kuulu ainoastaan taloudellisiin suhteisiin liittyvä varallisuuserojen erityisen nopea kasvaminen vaan myös kapitalismin logiikan universalisoituminen eli sen nouseminen aiempaa voimallisemmin kulttuuria ohjaavaksi voimaksi. Suomen näkökulmasta muutoksen ulottuvuuksia voidaan hahmottaa siirtymänä pohjoismaisesta hyvinvointivaltiosta läntiseksi kilpailukykyvaltioksi ja osaksi muun maailman aineellisen tuotannon lisäarvoa riisäävää imperialistista keskusta.</p> <p>Kapitalismin muutokseen kuuluvat taloudellisten suhteiden ja kulttuurin murrokset ohjaavat huomion marxilaiseen perusta/päällysrakenne (historiallinen blokki)-metaforaan ja näiden vuorovaikutussuhdetta ymmärtämään pyrkivään ideologiateoriaan. Tutkimuksen lähestymistapana oleva birminghamilainen kulttuurintutkimus ammentaa ideologiaongelman gramscilaisesta ratkaisusta: historiallisen blokin elementtien vuorovaikutteisesta suhteesta. Historiallinen blokki tarjoaa rakenteen tutkimuksen avainkäsitteelle kulttuurin valolle. Taloudellisesta perusrakenteesta energiansa saava kulttuurin valo liikkuu paällysrakenteessa ihmisten (intellektuellien) kulttuurisissa esityksissä heijastuen ja taivuttuen, muovaten niin päällysrakenteen kuin perustankin olosuhteita.</p> <p>Kulttuurin valon marxilaiset ulottuvuudet yhdistyvät strukturalistisen semiotiikan lähestymistapaan. Kulttuurin valo valaisee aineellisen todellisuuden ja luo sen merkitykset. Antonio Gramscin, Roland Barthesin, Edward Saidin ja Stuart Hallin kulttuurikriittisten näkökulmien avulla pyritään pääsemään päällysrakenteen intellektuellien merkityksistä eli kulttuurin valon heijastamisesta käymän asemasodan jäljille. Tarkoituksena on selvittää miten hegemonia – joukkojen suostunta hallitsevien ryhmien valtaan – rakentuu, miten porvarillinen yhteiskuntajääjestys luonnollistaa historiallisen ja poliittisen luonteensa, miten imperialismi oikeuttaa itsensä siitä hyotyvan kulttuurin jäsenuille seka miten kulttuuri valaisee ja tarjoaa subjekteille tiettyjä identiteettien kiinnittymiskohtia. Suomen 1990-luvun historiallisesta blokista kiinnostunut tutkimus pyrkii pääsemään kulttuurin valon jäljille sen heijastuessa Jugoslavian hajoamisesta julkisuudessa esitettyihin kuviin ja niistä' edelleen kohti katsojien silmiä.</p> <p>Jugoslavian hajoamiselle suomalaisessa valtalehdistössä annetut merkitykset – historian loppu ja kapitalismin lopullinen voitto sosialismista, huntingtonilainen ajatus hajoamissodista Balkanin kulttuurien kamppailuna sekä käsitys humanistisesta lännestä auttamassa balkanilaisia sisäsyntyisissä kriiseissään – osoitetaan virheellisiksi uskomuksiksi, Suomen ideologista ja taloudellista läntisyyttä rakentaviksi merkityksiksi ja porvarillisiksi totuuksiksi eli vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä ylläpitäviksi myyteiksi. Kulttuurin valon todellisuuskäsityksiä rakentavan luonteen lisäksi pyritään hahmottamaan kuvan intellektuellien työn olosuhteita eli ammatillisia rakenteita ja niiden vaikutusta kuvien tapaan välittää ideologiaa. Jugoslavian hajoamiseen liittyneet sodat ohjaavat sotakuvaparadigman ongelmien jäljille. Sotakuvaparadigma porvarillisena imperialismin oikeuttavana kulttuurin valon muotona on leimallisen riippuvainen muilla keinoin rakennetuista merkityksistä. Valtalehdistön lehtikuvat jäivät pitkälti yksinkertaistavien kulttuuristen mielikuvien valittajiksi eivatkaäne kyenneet haastamaan hegemonista diskurssia, siispä niistä puuttui tietoisen antimyyttinen narratiivi. Suomessa 1990-luvulla esitettyjen Jugoslavian hajoamisen kuvien voidaan tulkita nousseen taloudelliselta perustaltaan kapitalistis-imperialistisista olosuhteista. Samalla ne voidaan ymmärtää Suomen talouden imperialistiset ominaisuudet ja maailman väestön enemmistöä alistavat perustan taloudelliset suhteet oikeuttavana ja luonnollistavana päällysrakenteen ilmiönä.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords imperialismi kulttuuri			

Jugoslavia Suomi 1990-luku kuvajournalismi krittinen teoria
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information